

2. ÜNİTE BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)

2.1. KURULUŞ DÖNEMİ GELİŞMELERİ

2.1. AŞİRETEN BEYLİĞE

2.1.2. 14.YÜZYIL BAŞLARINDA YAKINDOĞU VE AVRUPA

Osmanlılar tarih sahnesine çıktıklarında Yakındoğu 'da Türkiye Selçuklu Devleti, İlhanlılar, Altınorda, Memlükler ve Bizans vardı. Bizans'ın dışında Balkanlarda Bulgarlar, Sırlar ve Arnavutlar vardı. Bunun dışında Eflak ve Boğdan Voyvodalıkları, Macar krallığı, Bosna ve Hırvat krallıkları daha batıda Avusturya krallığı, Venedik ve Ceneviz vardı.

Anadolu'da Siyasi Durum

Anadolu'da Türkiye Selçuklu Devleti (İlhanlı egemenliği altındaydı), Bizans İmparatorluğu, Trabzon Rum İmparatorluğu ve Anadolu Beylikleri vardı. Dolayısıyla Anadolu'da siyasi bir birlik yoktu.

2.1.2 Osmanlı Beyliğinin Kuruluş Süreci

Oğuzlar Üçok ve Bozok diye ikiye ayrılır. Bozoklar Gün, Ay, Yıldız Han olmak üzere, Üçoklar da Dağ, Gök, Deniz Han olmak üzere ayrıca üçe ayrılır. Osmanlı Devletini kuran Kayılar Gün Han kolundan gelirler.

1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu Türk Birliği bozulmuştur. Türkiye Selçuklu Devleti'nin siyasi otoritesi zayıflamıştır.

Türkiye Selçuklu hükümdarı III. Alaeddin Keykubat'ın İlhanlılar tarafından tahttan indirilmesi üzerine beylik 1299 yılında bağımsızlığını ilan etti.

2.1.3. OSMANLI DEVLETİ'NİN KURULUŞUYLA İLGİLİ GÖRÜŞLER

Osmanlı Beyliği'nin kurucularının; menşei, hangi boya mensup oldukları, Anadolu'ya ilk ne zaman geldikleri, hangi yörelerde yaşadıkları ve hatta beyliğin tam olarak ne zaman ve nerede kurulduğu hâlâ tartışma konusudur. **Bunun en büyük nedeni Kuruluş Dönemi kaynaklarının yetersizliğidir.**

Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunu anlatan ilk kaynakların, kuruluştan yaklaşık bir asır sonra kaleme alınması, dönemin aydınlatılmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle gerek hanedanın ortaya çıkışı gerekse beyliğin kuruluşu konularında tarihçiler, başta Başbakanlık Osmanlı Arşivi belgeleri olmak üzere mevcut bilgilerden hareketle birtakım çıkarımlar ortaya koymuştur

Osmanlı Tarih Yazıcılığı

Osmanlı tarihinin kaynakları, kütüphane ve arşiv kaynakları olmak üzere iki temel kaynak grubundan oluşur. İlk iki yüzyıl yani XIV ve XV. yüzyıllar için her iki kaynak grubu da oldukça yetersizdir. Bu durum bize, Osmanlıların bizzat yaptıkları veya içinde buldukları tarihî olayları, zamanında kayıt altına almadıklarını hatırlatır. Kuruluşu II. Murad, gelişmesi II. Mehmed ve yükselişi II. Bayezid dönemleri olarak kabul edilen Osmanlı tarihçiliği, II. Bayezid Dönemi'nden itibaren yeni bir ivme kazanmış gerek nicelik gerek nitelik gerekse tür olarak yükselişini sürdürmüştür.

Bizans tarihçileri Pachymeres (Pakimires), Nikephoros (Nikeforos) ve Kantakouzenos (Kantakuzen) ile Arap gezgin, coğrafyacı ya da tarihçileri İbn-i Batuta, el-Ömerî, İbn-i Said ve İbn-i Haldun'un bıraktıkları eserler döneme ışık tutmaktadır. Fakat bu bilgiler, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu yazmak için yeterli değildir.

Osmanlı Beyliği'ni kuran hanedanın menşesine dair iki farklı görüş ortaya atılmıştır. Bunlardan ilki; Ertuğrul Gazi'nin babasının Süleyman Şah olduğu yönündeki rivayettir. İkincisi ise babasının Gündüz Alp olduğu yönündeki genel kabul gören görüştür.

Aşıkpaşazâde, Neşrî ve Oruç Bey gibi tarihçiler, Ertuğrul Gazi'nin babasının Süleyman Şah olduğunu ve onun Fırat Irmağı'nı geçerken boğulduğunu, Caber Kalesi'ne defnedildiğini belirtmiştir.

Bu anlatıyla Osmanlıların kökleri, Anadolu'nun Fatihî Türkiye Selçuklularının kurucusu Kutalmışoğlu Süleyman Şah'a dayandırılmak istenmiştir.

Ancak son araştırmalar, göstermektedir ki Ertuğrul Gazi'nin babası Gündüz Alp'tir. Ahmedî, Enverî, Ruhi Çelebi ve Karamanî Mehmet Paşa gibi kişiler de bunu teyit eden şecereler hazırlamıştır. Ertuğrul Gazi'nin büyük oğlunun isminin Gündüz olması da bunu desteklemektedir. Belki de Süleyman Şah Efsanesi; Osmanlıların, Türkiye Selçuklularına vâris olduğunu kanıtlamak için ortaya atılmıştır.

Genel olarak kabul edilen görüşe göre Osmanlılar; Oğuzların, Bozok Kolu'na bağlı Günhan Soyu'nun Kayı Boyu'na mensuptur. Osmanlılar, Kayı Boyu'na mensup olduklarını en yoğun şekilde II. Murad zamanında vurgulamaya başlamıştır.

Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu üzerine çalışmalar yapan tarihçilerin ileri sürdüğü nazariyeler farklılık göstermektedir. Özellikle Paul Wittek (Vitek), Mehmet Fuat Köprülü ve Halil İnalcık, beyliğin kuruluşu ile ilgili önemli teoriler ortaya atmışlardır.

Genel kabul gören anlayışa göre Osmanlı Beyliği, Batı Anadolu'da, Bitinya denilen bölgede kurulmuştur.

Paul Wittek, nazariyesinde, Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunu "Gaza Tezi" ile açıklamıştır. Wittek'in 1937'de Londra Üniversitesi'nde açıkladığı bu teze göre Osmanlı Devleti'nin görkemli yükselişinin gerçek sebebi gazadır. İslam'ın sınırlarını genişletmek çabası olan gaza ile devlet askerî fetihlerle ganimet elde etmeyi amaçlamıştır.

Ayrıca Wittek, Osman Bey'i Oğuz Kağan'a bağlayan şecerenin, II. Murad zamanında hanedan siyaseti doğrultusunda oluşturulduğunu ve Osmanlıların, Kayı Aşireti ile de alakası bulunmadığını iddia etmiştir.

Osmanlı Devleti'nin doğuşunu XIII. yüzyıl Anadolu tarihinin bir parçası olarak ele alan Mehmet Fuad Köprülü, "uç"lara özgü yapı üzerinde durmuştur. "Bir aşiretten cihangirane bir devlet çıkardık" anlayışına karşı çıkan Köprülü'ye göre Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunda sadece fetih ve ganimet elde etme amaçlı seferler etkili olmamıştır.

Ona göre beyliğin kuruluşu basit bir şekilde ortaya koyulamayacak kadar karışıktır ve farklı etkenlerin açıklanması ile ortaya konabilecek tarihî bir gelişmedir.

Halil İncalcık, Paul Wittek'in tezini kabul etmekle birlikte yetersiz bulmuştur. İncalcık'a göre gaza Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunda önemli bir yer tutar, fakat beyliğin kuruluşunu sadece gazaya bağlamak konuya tek boyutlu bakmaktır. İncalcık, uçlardaki sosyal değişime dikkat çekmiştir.

XIII ve XIV. yüzyılda meydana gelen bu köklü sosyal değişimin temel sebebi Moğolların yönetimine girmek istemeyen Türkmenlerin göçleri ve bölgede buna bağlı oluşan nüfus baskısıdır. Bizans sınırında gaza ideolojisiyle donanmış bu nüfus potansiyeli, iyi yönlendirilmiş ve yeni bir Türk Beyliği'nin doğuşunu sağlamıştır.

2.2. BEYLİKTEN DEVLETE

OSMANLI-BİZANS İLİŞKİLERİ

Osmanlı Beyliği'nin kurulup gelişmesinde, kurulduğu coğrafyanın etkisi büyüktür. Osmanlı beyleri, beyliğin Bizans sınırında kurulmasının getirdiği siyasi ve sosyal avantajları iyi değerlendirmiştir. Bu dönemde Bizans, siyasi ve askerî yönden zayıflamış, taht kavgaları nedeniyle de merkezî otoritesini kaybetmiştir. Merkezden uzak tekfurular, Bizans'a bağlı gibi görünse de kendi başlarına hareket etmeye başlamış, bu durum kuruluş aşamasındaki Osmanlı Beyliği'nin büyümesini kolaylaştırmıştır.

Osman Bey, ilk zamanlarda Ertuğrul Gazi'nin Rum tekfurularıyla iyi geçinme siyasetine devam etmiş ve bu sayede beyliği güçlendirmeyi amaçlamıştır. Osmanlıların kurulduğu Bitinya Bölgesi'nde, Bilecik ve İnegöl tekfuruları ön plana çıkmıştır. Kayılar, yaylak ve kışlakları arasında gidiş geliş yaparken İnegöl tekfurunun topraklarını kullanmak zorunda kalmıştır. Bu yüzden Osmanlılar, sorun yaşadıkları İnegöl tekfuruna karşı Bilecik tekfuru ile iyi geçinmeye çalışmıştır.

Osman Bey, gelişigüzel bir fetih yolu takip etmemiş ve fetihlerini iki aşamada gerçekleştirmiştir. Öncelikle fethetmek istediği bölgenin yollarını ve çevresini kontrol altına almış ve tepki çekmeden hedefini çevrelemeye çalışmıştır. İkinci aşamada ise asıl hedef, üzerine gitmiş ve bölgenin fethedilmesini sağlamıştır. Fetihlerden önce bölge halkı ile doğrudan irtibata geçmiş ve onlara Osmanlı yönetimini benimsetmeye çalışmıştır.

XIV. yüzyılın başlarında Bizans İmparatorluğu'nun Anadolu'da etkinliği tamamen kırılmıştır. Bu yüzyılda Bizans sürekli güç kaybetmiş, sınırında kurulan Osmanlı Beyliği ise gün geçtikçe kuvvetlenmiştir. Bitinya Bölgesi'nin dinî ve sosyal yapısı da Osmanlı Beyliği'nin güç kazanmasında etkili olmuştur. Bizans'ın Anadolu'daki siyasi gücü zayıflasa da bölgedeki Rum varlığı devam etmiştir.

Osman Bey zamanında Bizans tefurlarının elinden Karacahisar, Yarhisar, Bilecik, İnegöl, Yundhisar ve Yenişehir gibi şehir ve kaleler alınmıştır.

Koyunhisar Savaşı (1302)-İzmit yolu Türklere açılmış, Bursa'nın kuzey tarafı hariç diğer üç tarafındaki yollar kontrol altına alınmıştır.

Bursa'nın fethi (1326)-Bursa'nın hücumla alınmasının zor olduğunu gören Osman Bey, şehri uzun süre abluka altında tutmak için şehrin iki tarafına iki hisar yaptırmıştır. Orhan Bey, Bursa'nın İstanbul'la irtibatını kesmek için **1321'de Mudanya'yı** fethetmiştir.

Çevreden yardım alamadığı için zor durumda kalan Bursa tefuru, şehirden ayrılmak isteyenlerin canlarına ve mallarına dokunulmaması şartıyla şehri teslim edeceğini bildirmiştir. Böylece Osman Bey zamanında başlayan ve on yıldan fazla süren bir muhasara sonucu Bursa, 6 Nisan 1326'da Orhan Bey tarafından fethedilmiştir.

Pelakanon Savaşı (1329)-Bizans kuvvetlerinin mağlup edildiği bu zaferle Osmanlı Beyliği'nin İslam dünyasındaki itibarı artmıştır. Ayrıca Palekanon Savaşı sonrasında Bizans, Anadolu'da kalan son topraklarından da ümidini kesmiştir.

Palekanon Savaşı sonrası Bizans'tan yardım alma ümidi kalmayan İznik tefuru, artık kuşatmadan kurtulmanın mümkün olmadığını anlamış ve şehrin kapıları Türklere açılmıştır. Orhan Gazi, İznik'in stratejik önemini düşünerek beyliğin merkezini bir süre **İznik'e** taşımış ve Bizans'a yapılacak seferlerde **İznik'i** üs olarak kullanmaya başlamıştır.

İznik'ten sonra Anadolu'da önemli bir şehir olan İzmit, fethedilmek istenmiştir. İzmit, 1337'de teslim olmuş ve bölgenin ele geçirilmesiyle Kocaeli Yarımadası'nın fethi tamamlanmıştır.

İLK OSMANLI FETİHLERİ

Karacahisar, Yarhisar, Bilecik, İnegöl, Yundhisar ve Yenişehir'in Fethi

Koyunhisar Savaşı (1302)

Bursa'nın fethi (1326)

Pelakanon Savaşı (1329)

İznik ve İzmit'in fethi (1331-1337)

Karesioğullarının Osmanlı Topraklarına Katılması (1345)

2.3. RUMELİ'DE GENİŞLEME

Çimpe Kalesinin alınması (1353)

Sazlıdere Savaşı (1362)

Edirne'nin fethi (1362)

Sırpsındığı Savaşı (1364)

Çirmen Savaşı (1371)

I. Kosova Meydan Muharebesi (1389)

İstanbul'un kuşatılması (1391)

Niğbolu Savaşı (1396)

Varna Savaşı (1444)

İkinci Kosova Savaşı (1448)

Rumeli'ye geçişte iki olay etkili olmuştur. Bunlardan birincisi, 1344 yılından itibaren Osmanlıların Bizans'taki saltanat mücadelesine karışması; ikincisi ise 1345 yılında Karesioğulları Beyliği'nin Osmanlılar tarafından alınmasıdır. Bizanslıların taht kavgalarına karışan Osmanlılar

bundan yararlanarak Çimpe kalesini ele geçirmişler ve Rumeli'ye ayak basmışlardır. Tekirdağ ve Bolayır'a kadar olan yerler ele geçirilmiştir.

Osmanlılar, Rumeli'ye geçişten itibaren Balkanlar yönünde bir fetih politikası izlemiştir. Balkan devletleri arasındaki siyasi ve mezhepsel çekişmeler, Osmanlıların Batıdaki ilerleyişini hızlandırmıştır. Bu dönemde bölgede Balkanlarda, irili ufaklı pek çok devlet bulunmaktadır. Bunların en önemlileri Sırp ve Bulgar krallıkları ile Bosna, Eflâk ve Arnavutluk prenslikleridir. Balkanlarda Anadolu'ya göre daha hızlı hâkimiyet kurulmasının sebebi bölgenin siyasi ve sosyal sorunlar içinde bulunması ve dinî açıdan parçalanmış yapısı etkili olmuştur.

Çorlu, Lüleburgaz, Malkara, İpsala, Dedeâğaç ve Dimetoka fethedilerek Edirne'ye batıdan gelebilecek yardımların önü kesilmeye çalışılmıştır.

Sazlıdere savaşında Bizans ve Bulgar kuvvetleri yenilerek Edirne fethedilmiştir.(1362)

Gümülcine ve Filibe alındı. **Edirne,Filibe ve Gümülcine'nin** alınması üzerine Sırp, Bulgar,Macar, Bosna ve Eflak kuvvetlerinden oluşan Haçlı ordusu Edirne üzerine yürüdü.Yapılan Sırpsındığı Savaşı'nda Haçlılar büyük bir bozguna uğratıldı (**1364**). Bu savaş Haçlılarla yapılan ilk savaştır. Balkanlardaki Türk ilerleyişi hızlanmıştır. Bu savaşla Makedonya kapıları Osmanlı Devleti'ne açılmıştır. Batı yönlü Osmanlı fetih politikası gereği, devletin merkezi Edirne'ye taşınmıştır. Bu zaferle Balkanlardaki Macar hâkimiyeti de kırılmıştır.

Sırpsındığı yenilgisini telafi etmek isteyen Sırplarla 1371'de yapılan Çirmen Savaşı'nı Osmanlılar kazanmış ve böylece Makedonya'nın fethi kolaylaşmıştır. Bu zaferden sonra Kavala, Drama ve Serez alındı.

Osmanlı Beyliği; kuruluşundan itibaren özenle takip ettiği iskân politikası ve güçlü askerî yapısı sayesinde, fethedilen bölgelerde kalıcılığı sağlamayı başarmıştır. İskân politikası ilk defa Orhan Bey zamanında Rumeli'ye geçilmesiyle uygulanmaya başlanmıştır. Osmanlılar, gayrimüslimlerin yaşadığı toprakları fethedince Anadolu'dan getirdiği Türkmenleri bu bölgelere yerleştirmiştir. İskân, genellikle gönüllülük esasına göre yapılmıştır. Fakat sürgün yoluyla da iskân yapıldığı olmuştur.

Osmanlıların Rumeli'de İskan Siyaseti

İskan Siyasetinin Özellikleri

- Konar-Göçerlerden olmasına dikkat edildi.
- Anlaşmazlık içerisinde olan boylar tercih edildi.
- Ekonomik düzenin iyi olduğu yerlerden iskan yapılmadı.
- Rumeli'ye geçenlerden bir süre vergi alınmadı.
- Göç edenlerin geri dönmesine izin verilmedi.

İskanın Faydaları

- Konar- Göçerlerin yerleşik hayata geçmeleri sağlandı.
- Aralarında kavgalar yaşanan aşiretleri birbirinden uzaklaştırmak
- Fethedilen bölgelerin elde tutulması ve savunulması kolaylaştı.
- Yeni fethedilen bölgeler Türkleştirildi.

- Gayrimüslim halkın ayaklanma ihtimalini ortadan kaldırmak
- Gayrimüslimlere hoşgörülü bir politika izlenerek Osmanlı'ya bağlılıkları sağlandı.

Osmanlı Devleti, Rumeli'de iskân politikasıyla birlikte **istimâlet** politikasını da uygulamıştır. Sözlük anlamı “meylettirme, cezbetme, gönül alma” olan **istimâlet**; genel olarak Osmanlı Beyliği'nin uyguladığı “uzlaştırıcı fetih siyaseti” için kullanılan tabirdir. Osmanlı Devleti, fethedilen bölge halkına iyi davranarak onları himaye etmiş, inançlarında serbest bırakmış, onların can ve mal güvenliğini sağlamış, gönüllerini kazanmaya çalışmış ve vergilerde kolaylık göstermiştir. Fetihlerde kalıcılığın sadece askerî zaferlerle gerçekleştirilemeyeceğini gören Osmanlılar, **istimâlet** politikası ile bu kalıcılığı sağlamıştır.

Osmanlıların Rumeli'deki fetihleri, Balkan devletlerini endişeye düşürmüştür. Osmanlılara tek başlarına karşı koyamayacaklarını anlayan bu devletler, Sırp Kralı Lazar öncülüğünde bir ittifak kurmuştur. Bu ittifakta Lehler, Çekler, Sırp, Bulgarlar, Bosnalılar ve Arnavutlar yer almıştır. Türkleri, Balkanlardan atmak isteyen bu ittifaka karşı tüm hazırlıklarını tamamlayan I. Murad, Anadolu beylikleri kuvvetlerinin de katıldığı bir ordu ile harekete geçmiştir.

Bu zaferden sonra Tuna'ya kadar olan topraklar Osmanlıların eline geçti. Osmanlıların karşısında sadece Macarlar kaldı. **Haçlılarla yapılan ilk büyük meydan savaşıdır.**

9 Ağustos 1389 tarihinde meydana gelen savaşta Haçlılar, sekiz saat sonunda mağlup edilmiş ve Haçlı komutanı Lazar, oğlu ve yüksek rütbeli komutanlar esir alınmıştır. Sultan I. Murad, zaferden sonra savaş meydanında dolaşırken Lazar'ın damadı olan yaralı Milos Obiliç (Miloş Obiliç) tarafından şehit edilmiştir.

Daha önce farklı tarihlerde, çeşitli devletler tarafından defalarca kuşatılmış olmasına rağmen ele geçirilememiş olan İstanbul, 1391 ve 1395 tarihlerinde Yıldırım Bayezid tarafından iki defa kuşatılmıştır. Yıldırım, ikinci İstanbul Kuşatması'nda Anadolu (Güzelve) Hisarı'nı yaptırmıştır.

Osmanlı Devleti'nin ilerleyişi üzerine bütün Hristiyan dünyası telaşlanmış ve bir Haçlı ordusu oluşturulmuştur. İki kol üzerinden Niğbolu'ya gelen Haçlı ordusu kaleyi karadan ve nehirden kuşatmıştır. Haçlılara karşı harekete geçen Yıldırım Bayezid süratle Niğbolu'ya gelmiş ve Haçlıları, 25 Eylül 1396'da bozguna uğratmıştır. Mısır'da bulunan Abbasi Halifesi, Yıldırım Bayezid Han'a “Sultan-ı İklim-i Rum” (Anadolu Sultanı) unvanı vermiştir.

1396'da Niğbolu'da kazanılan büyük zafer sonrası Avrupalılar, yaklaşık yarım asır boyunca Osmanlı Devleti üzerine büyük bir ordu gönderememiştir. Bu zaferle Bulgaristan hakimiyeti tamamen Osmanlıların eline geçti. Osmanlı devletinin Balkanlardaki hakimiyeti pekişti.

Balkanlardaki Sarsılan Hakimiyetin Güçlendirilmesi

Eflak Osmanlı egemenliğine alındı.

Arnavutluk'ta bazı bölgeler alındı.(Akçahisar ve Avlunya)

Venedik'le yapılan ilk deniz savaşında mağlup olundu.(1416)

Deliorman bölgesinde isyan çıkaran Şeyh Bedreddin yakalanarak idam edildi.

Bizans'ın etkisiyle isyan eden Mustafa Çelebi başarılı olamayarak Bizans'a sığındı.

II. Murat Dönemi

Amcası Mustafa Çelebi'nin isyanını astırdı. Mustafa Çelebi idam edildi.

Mustafa Çelebi isyanında parmağı olan Bizans'ı cezalandırmak amacıyla İstanbul'u kuşattıysa da kardeşi Mustafa Çelebi isyanı dolayısıyla kuşatmayı kaldırdı.(1422)

Mustafa Çelebi isyanını bastırdı.

Osmanlı-Venedik savaşı (1423-1430)

Selanik'in fethiyle Venedikliler barış istediler.(1430)

Balkanlarda bazı yenilgiler alınması ve Anadolu'da Karamanoğullarının saldırıları dolayısıyla II. Murat Haçlılardan barış **istedi. Macarlarla Edirne-Segedin antlaşması imzalandı.(1444)**

1444'te yapılan Edirne-Segedin Antlaşması sonrasında, Osmanlı tahtına küçük yaştaki II. Mehmet geçmiştir. Haçlıların harekete geçmesi üzerine devlet adamlarının isteğiyle II. Murad tekrar tahtına çıkmıştır. II. Murad, 1444'te Varna'da Haçlıları bozguna uğratmıştır.

Not: Varna ve II. Kosova savaşları Balkanlardaki Osmanlı hakimiyetini kesinleştirmiş, Haçlıların Türkleri Balkanlardan atma umutları sona ermiştir. Türklerin Tuna'nın güneyindeki hakimiyeti güç kazanmıştır.

Rumeli topraklarını sadece fetih yoluyla yurt edinemeyeceğinin farkında olan Osmanlılar, bölgede iskân politikasını esas almıştır. İskâna öncülük edenler; gaziler, aşiret reisleri ve mensupları, akıncı beyleri, dervişler ve Tımarlı Sipahiler olmuştur. Anadolu'nun dinî ve iktisadi hayatında önemli yer tutan Gaziyi- ı Rûm, Ahîyân-ı Rûm, Abdalân-ı Rûm ve Bâcıyân-ı Rûm gibi zümreler, Rumeli'nin fethinden sonra gönüllü olarak bölgenin İslamlaşmasını ve imarını sağlamıştır.

Fethedilen bölgelere yerleştirilen Müslümanlar arasındaki dervişler, sonradan kurulacak olan köylerin ve şehirlerin çekirdeğini oluşturmuştur. Dervişler, kurmuş oldukları zaviye ve tekkeler vasıtasıyla bölgenin gayrimüslimlerini etkilemiştir. Böylece Osmanlıların bölgeyi fethetmesinden önce halkı psikolojik olarak fethetme hazırlığına getirmiştir.

Bir nevi devlet görevlisi olan bu dervişlere; devlet, geçimleri için bazı imtiyazlar vermiştir. Ayrıca devlet, aşiretlere iskânı yaydıkları bölgelere, kendi adlarını verme hakkı tanımıştır. Rumeli'ye iskân edilen Türkmenler; buralarda han, hamam, köprü, medrese, zaviye, imaret, tekke, cami ve mescit gibi Türk İslam eserleri inşa etmiş ve böylece Balkanları bir Türk yurdu hâline getirmiştir.

2.4. ANADOLU'DA TÜRK SİYASİ BİRLİĞİNİ SAĞLANIYOR

Bizans sınırında küçük bir uç beyliği olarak ortaya çıkan Osmanlılar, ilk dönemlerinde Anadolu'daki diğer beylikler ile iyi geçinme siyaseti benimsemiştir. Osmanlılar gerek izledikleri bu siyasetle gerekse Bizans'a karşı girilen gaza mücadelesiyle diğer beyliklerden farklı bir yerde olmuştur.

Batı Anadolu'da, Germiyanogulları'nın üstünlüğünü kaybetmeye başlamasıyla birlikte Karamanoğulları kendilerini Türkiye Selçuklularının vârisi olarak görmüştür. Fakat Osmanlılar, gaza siyaseti sayesinde, diğer beyliklerin ve Türkmenlerin takdirini toplamıştır. Bizans'a karşı kazanılan zaferler, Osmanlıların itibarını yükseltmiştir.

Osmanlıların bu yükselişini fark eden Karamanoğulları, diğer beylikleri de organize ederek Osmanlıların siyasetine benzer bir politika izlemeye başlamıştır. Örneğin Karamanoğulları, diğer beylikler üzerinde hâkimiyet kurmak için Memlûkluların da desteğiyle 1367'de Latinlerin elindeki Gorigos Kalesi (bugünkü Silifke ile Erdemli arasında bir yerleşim merkezi) üzerine sefer düzenlemiş ancak başarısız olmuştur.

Karamanoğulları'nın Anadolu'da birliği sağlama siyaseti, 1387'de Osmanlılara mağlup olmalarıyla son bulmuştur. Bu olaydan sonra Anadolu'da siyasi birliği sağlayabilecek devletin Osmanlı Devleti olduğu ortaya çıkmıştır.

Anadolu'da siyasi birliği sağlamak isteyen Osmanlılar, diğer beyliklerin i meselelerinden faydalanmıştır. Osmanlılar, Anadolu beyliklerinde taht mücadelesi ortaya çıktığında kendi siyasetine uygun olan kişiye desteklemiş ve onun beyliğin başına geçmesini sağlamıştır. şartlar oluştuğunda da Osmanlılar, bu beyliğin topraklarını kendi topraklarına katmıştır. Örneğin Orhan Bey, Karesioğulları Beyliği'ndeki taht mücadelelerine karışarak bu beyliği Osmanlı hkimiyetine almıştır.

Osmanlılarda, beyliklere karış izlenen politikalardan birisi de ele geçirilen önemli beyliklerin merkezine bir şehzadenin sancakbeyi olarak gönderilmesidir. Böylece bir bey liderliğinde idare edilmeye alışan halkın, kendi beyleri yerine Osmanlı şehzadesi tarafından yönetilerek onurlandırılması ve halkın Osmanlı Devleti'ne ısındırılması amaçlanmıştır.

Anadolu'daki Türk Siyasi Birliğinin Kurulması

Karesioğullarının Osmanlılara katılması (1345)

Ahilerin elindeki Ankara alındı. (1362)

Osmanlılar, Anadolu Türk beyliklerinin topraklarını sadece savaş yoluyla değil farklı yollarla da ele geçirmiştir. Germiyanoğullarının, Karamanoğulları ile mücadelesinde Germiyanoğlu Süleyman Bey, Osmanlıların desteğini almayı amaçlamış ve kızını, I. Murad'ın oğlu Bayezid ile evlendirmiştir. Bu evlilik sonrasında Kütahya, Emet, Simav ve Tavşanlı eyiz olarak Osmanlılara verilmiştir

Hamitoğulları da Karamanoğulları'nın baskısı sonucunda Osmanlılara yaklaşma ihtiyacı hissetmiştir. Bu nedenle Hamitoğulları, 1381-1382'de Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Yalvaç ve Karaağaç'ı 80 000 altın karşılığı Osmanlılara bırakmıştır.

I. Murat döneminde Osmanlıların Anadolu'daki faaliyetlerinden rahatsız olan Karamanoğulları Osmanlı topraklarına saldırdı. Yapılan savaşta yenilince Karamanoğulları barış istemek zorunda kaldılar.

Not: Bu dönemde Osmanlılar Anadolu'nun en önemli siyasi gücü haline geldiler.

I. Bayezit, I. Murat'ın ölümünü fırsat bilerek Anadolu'ya saldıran Karaman, Saruhan, Menteşe ve Hamitoğulları zerine yürüyerek önce Germiyanoğullarına daha sonra Saruhan, Aydın ve Menteşeoğullarına son verdi. Alaşehir'i Bizanslılardan aldı.1391 seferinden sonra düşmanca tutumunu devam ettiren Karamanoğulları zerine yürüyerek bu beyliğe son verdi (1397). Anadolu'da Anadolu Beylerbeyliği kuruldu. (**Not:** Daha nce I. Murat tarafından Rumeli Beylerbeyliği kurulmuştur)

Candaroğullarının Kastamonu koluna son verdi. 1398'de Samsun'u aldı. Kadı Burhaneddin'in ölümüyle birlikte Sivas Tokat ve Kayseri'yi ele geçirdi. Bu durum Akkoyunlularla arasının açılmasına yol açtı. Malatya ve Elbistan'ı ele geçirdi. Bu durum Memlklerle arasının açılmasına yol açtı. Yıldırım Bayezid bu faaliyetleriyle Fırat'a kadar olan yerleri ele geçirerek Anadolu Türk birliğini büyük oranda sağlamış oldu.

2.5. TÜRK DEVLETLERİNİN LİDERLİK MÜCADELESİ (ANKARA SAVAşi VE FETRET DÖNEMİ)

Türk hükümdarlarının, dünyadaki diğer devlet ve milletleri hâkimiyeti altına alarak yönetmesi fikrine "Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi" denmiştir. Türk tarihinde, devlet kurma ve yönetme yetkisinin ilahi olarak hükümdara verildiğine inanılmış ve buna kut inancı denmiştir.

Oğuz Kağan Destanı ve Kök Türk Kitabeleri'nde de geçen kut inancı gereği, Türk kağanının sadece Türklerin değil tüm dünyanın hükümdarı olduğuna inanılmış ve fetihler de bunun için gerçekleştirilmiştir. Bilge Kağan; kitabelerde "Türk Tanrısı, Türk milleti yok olmasın diye beni kağanlığa oturttu." diyerek bu anlayışı dile getirmiştir.

Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, İslamiyet'in kabulünden sonra Nizam-ı Âlem fikri ile birleşerek Osmanlı Devleti tarafından ileri seviyeye taşınmıştır. Türklerde hiçbir devirde önemini yitirmeyen bu ideal, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devri'nde Yıldırım Bayezid ile Timur'u karşı karşıya getirmiştir.

Osmanlı Devleti, Yıldırım Bayezid zamanında Anadolu'nun büyük bir bölümünde hâkimiyet kurarak merkezî otoritesini Türk beyliklerine kabul ettirmiştir. Bu dönemde İstanbul'u da fethetmek isteyen Osmanlılar, doğudan gelen Timur tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır.

ANKARA SAVAŞI (1402)

Anadolu'dan kaçan beyliklerin kıskırtmaları, Timur'u istediği Karakoyunlu hükümdarı Kara Yusuf ile Ahmet Celayir'in verilmemesi, sert mektuplaşmaların olması ,Çin seferine çıkacak olan Timur'un arkasında güçlü bir devlet bırakmak istememesi ve özellikle de her iki hükümdar da bulunan cihan hakimiyeti düşüncesi

Ankara Çubuk Ovasında meydana gelen savaşta Osmanlı ordusu yenilgiye uğradı ve Yıldırım Beyazıt esir düştü.

Bunun sonucunda beylikler yeniden kuruldu ve Anadolu Türk birliği bozuldu. İstanbul'un alınması gecikti ve Rumeli'deki ilerleyiş durdu. Fetret devri başladı. Doğuda güçlenen Akkoyunlular Osmanlı'ya rakip oldular.

FETRET DEVRİ(1402-1413)

Ankara savaşından sonra Yıldırım'ın oğulları arasında 11 yıl devam eden taht mücadelelerinde Çelebi Mehmet başarılı olarak tahta geçmiştir. Dört kardeş arasında 11 yıl devam eden mücadeleler sırasında Anadolu beyliklerine, Bizans, Venedik, Ceneviz,Sırp, Eflak ve Bulgarlar toprak ve ekonomik tavizler vermek zorunda kaldılar.

Aydınoğullarından İzmir'i Karamanoğullarından Akşehir, Beyşehir ve Seydişehir'i aldı. Samsun alındı. (1419) Saruhanoğulları beyliğine son verdi. Aydınoğulları ve Menteşeoğulları beyliklerine son verdi. Germiyanogulları toprakları vasiyet yoluyla Osmanlılara katıldı. Karamanoğullarının elinden Hamitoğulları toprakları alındı. Taceddin oğulları beyliğine son verildi. Candaroğulları Osmanlılara bağlandı.

Şeyh Bedreddin Olayı

Şeyh Bedrettin Olayı, Osmanlı Devleti'ni Fetret Devri'nde zor duruma sokan gelişmelerden biridir. Siyasi ihtirasları sebebiyle Çelebi Mehmet tarafından kazaskerlikten alınmayı kabullenemeyen Şeyh Bedreddin, görünüşte dinî-tasavvufî, gerçekte ise siyasi teşkilatlanmayı sağlamak üzere harekete geçerek yoğun bir propaganda faaliyetine girişmiştir.

Şeyh Bedreddin'in etrafında kısa sürede geniş bir mürit ve sempatizan kitlelerinin oluşması, Osmanlı Devleti'nin tepkisine neden olmuştur. Bu tepki sonucunda yakalanmaktan korkan Şeyh Bedreddin, Anadolu'ya kaçmıştır.

Şeyh Bedreddin ve müritlerinden Börklüce Mustafa ile Torlak Kemal'in başarıları üzerine Çelebi Mehmet isyancılar üzerine büyük bir kuvvet göndermiştir. Osmanlı kuvvetleri, isyancıları

dağıtarak Şeyh Bedreddin'i yakalamıştır ve yargılanmasının ardından Şeyh Bedreddin, 1420'de Serez'de idam edilmiştir.

Bâbailer Ayaklanması'na benzer özellikler taşıyan Şeyh Bedreddin Olayı da Fetret Devri'nde yaşanan taht kavgaları nedeniyle Osmanlı Devleti'nde yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik buhranların sonucunda ortaya çıkmıştır. Buhranlı dönemlerde halka, içinde bulunduğu sıkıntılardan kurtarılacaklarını söyleyen isyancılar, eşitlikçi anlayışın hâkim olduğu bir toplumsal düzen kuracaklarını vaat ederek taraftar toplamış ve siyasi iktidarı ele geçirmeyi amaçlamıştır.